

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,

12 " " " " 2 "

16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se sena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Poljanski nasip št. 48.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.



Odpravljena bira je dvojna bira.

Nemškutarska večina deželnega zbora je vkljub tehtnim ugovorom narodnih poslancev sprejela postavbo za odpravo duhovenske bire. Kaj bo nasledek? Splošni vtis na nas je tak, da je to le nov davek, ne da bi se stari odpravil. Mi poznamo take odveze in odkupe iz zgodovine. To ni nič drugega, ko da se ljudstvo molze, bremena pa mu ostanejo stara poleg novo izmišljenih. Spominjajmo se le oropanja samostanov in raznih verskih zakladov po Evropi. Od kod se dobili samostani po Laškem svoje premoženje? Iz same bire: ljudstvo je za duhovščino toliko skup nabralo, ali pa so posamezniki kaj več žrtvovali, da se je za duhovnike nabral nekaj kapital, iz katerega so živeli, da ni bilo treba vedno pobirati zanj. Kaj so storili liberalci s tem prav za prav ljudskim premoženjem?

Konfiscirali so vse cerkveno premoženje, ter obljubili duhovščini plačo iz državne blagajnice. Tisti denar, ki se je od prodanih cerkvenih posestev skupil, zginil je kakor kafa. Duhovščina je zdaj oropana in revna, ljudstvo pa nema nič za to. In kaj bo na Kranjskem? Cele tri milijone, reci tri milijone goldinarjev bodo iztlačili in izprešali iz našega revnega kmeta za tako zvani odkup bire. Ali bo pa s tem bira tudi že odpravljena? Malo je verjetno, da bo. Kdo nam je porok, da bo ta kapital dobro naložen, da bo zavarovan pred vsako neizgodo, pred vsakim nasilstvom? Zgodilo se je že, in se zna še zgoditi, da brezobzirni vojskovodje in usurpatorji poberejo ka-

pitale, kjer jih dobé, kakor imamo v novejšem „liberalnem“ času dosti takih izgledov; in kaj bo potem? Če tiste kase zmanjka, iz katere bi se imeli duhovniki plačevati, ali bodo potem ljudje brez duševnih pastirjev ostali? Nikakor ne. Rajši bodo kos kruha z duhovnom delili, samo če bodo katerega dobili, napravili bodo novo prostovoljno biro, in odkupljena bira bo potem dvojna bira, eno namreč bodo plačevali, drugo pa v nator dajali; zastoj bodo tedaj vse eksekucije in vse tožbe in ves pritisk, ki bo zdaj potreben, da se odkup izplača, zastoj bodo te denarne žrtve, kakor v vodo vržene, ali bolje v ono veliko žrelo, kamor je zginilo že toliko ljudskega premoženja pridobljenega s krvavimi žulji. Tako so Turki od krščanske raje davek pobrali, in kedar jim je zopet zmanjkalo, pobrali so davek še v drugi in tudi vtretjič, dokler je namreč kmet še kaj imel.

Reklo se bo, da tukaj ni nevarnosti, da se za odkupljeni kapital ni treba bati, da bo varno naložen. Recimo tedaj, da se ta najskrajnejša nesreča ne pripeti, da nadalje denar v varne roke pride, ali bo pa zamogel nadomestiti ta fond sedanjo biro? Le pomislimo, koliko bo stala komisija, ki bo vredila velikost teh dajatev; pomislimo, da se denarja povsod nekaj prime, kakor se moka prime, če bi tudi ne hotel; vzemimo najmanjši znesek, koleke in druge male stroške, s katerimi je vzdigovanje denarja združeno, potem bomo sprevideli, da bo prišel čisti dohodek tega fonda zelo zmanjšan na dan, tako zmanjšan, da duhovniki ne bodo mogli več shajati,

in ljudje bodo morali na novo biro dajati, da si bodo duhovnika vzdrževali, in izrastla bo druga bira, imeli bodo tedaj dvojno biro, eno bo iztirjeval eksekutor, drugo bodo pa prostovoljno dajali.

Ta slučaj se bo pa pripetil v nekterih krajih precej po upeljavi nove postave. V krajih, kjer nimajo stalnega duhovnika, in si ga vzdržujejo le s prostovoljno večjo biro, naložila se jim bo denarna dajatev, duhovnika bodo pa zgubili, ker ta ne bo mogel živeti s tistimi krajcarji, ki mu bodo došli iz odkupa, in morali bodo napraviti poleg denarne dajatve še posebno biro natornih pridevkov.

Kaj pa, ko bi se pri nas kaj takega pripetilo, kakor na Nemškem? Tam je liberalna vlada odstavila katoliške duhovnike, in katoliki so bili brez dušnih pastirjev, čeravno so davke plačevali, kakor protestanti. Vlada je postavila in plačevala lažipastirje, takozvane „državne duhovnike“, kateri od škofov niso bili potrjeni.

Kaj je hotelo ljudstvo storiti? Napravili so prostovoljno biro za prave duhovnike, da niso ostali brez vse službe Božje, in vzdrževali so po tem takem dvojne duhovnike, namreč „državne“ in prave cerkvene.

Imeli so tedaj tudi tam dvojno biro, in kaj takega se v teh brezverskih časih povsod lahko pripeti. Ako bi bili na Pruskem imeli tako naturalno biro, kakor pri nas, potem ne bi bilo treba, na novo ustanovljati je, in tudi onih „državnih“ duhovnikov ne bi bila mogla vlada tako lahko usiliti.

Za odkup od grajščin je naša dežela še

Pijanec.

Našim ljudem podomačil Vilinski.

10. Tašča.

(Dalje.)

„Grje godeš, ko tepen tat; našemu gospodu bi se ne bilo sramovati tvoje pridege. — Oj, kaka bolečina, kaka bolezen, zdaj zdaj bo po njem! Le od vina, to ti misli. Ako te pes popade, primi ga, ostriži dlake, obloži rano, pa je dobro,“ pravi logar pred Janka do roba poln kozarec postavlja.

„To je pa res,“ reče mlinar z Jarovine, „za tako bolezen ni boljšega zdravila, ko grlo sperati. Tako se jaz zdravim, kadar od vina boleham. Pa veliko deni pasje dlake, kakor pravi Filip, to je edini lek in zdravilo, ki gotovo pomaga.“

„Grabež,“ spregovori Janko globoko užaljen, „Grabež, ali si te misli tudi ti?“

„I, kaj pa da?“ odgovori kupec.

Mlinar prime kozarec, zlije v grlo pa še enega in sedi nem in zamišljen.

„Vrag te ziblje, ti nam boš vse veselje pokvaril. Janko, bodi človek, bodi mož, junak, pa nam povej, kje si se pricvrknil,“ pravi Filip, velik kozarec pred njega devajoč.

Mlinar globoko vzdihne, kakor bi šel po sapo na dno srca, in začne praviti:

„Prijatli, tovarši — vi veste, kako velika sila me pritiska. Jutri zjutraj imam plačati tri tisuč forintov, pa še četrtine nimam, odložiti se več ne da: ali plačati ali skidati se kakor potepuh in rokovnjač, druge poti ni. To povem svoji ženi, pa ona, sirota, zvesta duša mi drugega svetovati ne ve, kakor da grem k njeni materi. Tovarši, povem vam, ni gorjega in hujege na svetu, kakor če se mora človek ponižati in prositi ljudi, take ljudi, ki jih človek mrzi in ki jih tako rad ima, kakor prešič nož v goltancu. Ni bilo drugega pomočka, šel sem k zakupnici. Ta ima hud klepetec, moja tašča, sam vrag jo šunta, ali pa ji na jeziku sedi. Že naprej sem vedel, da bo treskalo, zato sem popil par kupic slivovca, da se osrčim, ohrabrim, kakor za pred hudo uro. Pridem tje, je ni doma. Čakam čakam, ona pride, pa zaropota na mano: kaj da čem od nje, me praša. Pravil sem ji vse lepo, odkritosrčno slovenski, kakor mislim, gorko sem ji tožil svojo stisko, v kaki veliki zadregi da sem, vse sem ji lepo krščanski pred oči postavljaj, pa —

„No,“ mu seže logar v besedo, „je-li, namesti da ti denarja da, ti je pa pridgala in

levite brala. Al zatorej si zdaj tako mehak in dober kakor kresavna goba za ogenj.“

„Stara je“, pravi Janko dalje, „stara moja tašča, Bog se ne daj pregrešiti, mi je prošnjo, mojo ponižno prošnjo, kar naravnost mi jo je odbila. Upanje mi je podrla po dolgem in po prek. Kakor strežaj stepava oprasen kozuh, tako je ona udrihala po moji grešnji vesti. Tako mi je voljo mečila in občutke močila, in občutke budila, da sem bil ves voljan pa resnat. Vroče mi je prihajalo ne vem, kako to. Take mi je pravila, da me je ena bolj pogrela kakor druga; prav gorke je va-me metala. Rekla je: jaz ne morem zate nič storiti; pa bi tudi ne hotela ne in ko bi bila še bolj bogata ko naš grajšak. Raje, stokrat raje bi dala siromaku, samo da bi djal: Bog povrni. Ali tebi kaj dati, to se pravi v ogenj ulivati olje, da še huje gori, da se še bolj podkuri tvoja strast in tvoja hudobnost. Veš kaj, ti nesrečni človek, ti pogubljaš sebe, moriš svojo dobro ženo, svojo Katinko, ki ti je tako zvesta, da raje od žalosti razkaplja in pogine, kakor da bi tebe popustila. O velika nesreča me je zadel, da sem jo dala tebi, da sem svojega otroka izročila pestem tacega pijanca. Nesramnež, potepuh, vsake vrste malopridnež, vedi,

dolžna sedem milijonov, in dosti težko občuti ljudstvo to breme; zdaj pa hočejo nov odkup napraviti. Pa z grajščaki je drugače, ko z duhovni. Če se ljudstvo od grajščin odkupi, in če so grajščaki enkrat plačani, potem je mir in konec vsega, če grajščine prav na kant pridejo, to ljudstvu nič mar, saj lahko tudi brez grajščakov živi. Brez duhovnikov pa ljudstvo ne more živeti, in če bi se primerilo, da bi ta fond iz odkupa bire ne imel blagoslova, da bi se kam pogubil, da bi ne nesel toliko obresti, iz katerih bi duhovščina mogla živeti, — in to se prav lahko zgodi, kaj bo ostalo drugega, ko napraviti novo biro, da se dušnim pastirjem živež preskrbi! Kam so prišle tiste obligacije od zemljiške odveze? Nam se pač zdi, da jih imajo grajščaki že prav malo v rokah, da je njih večina v posestvu različnih judovskih bankirjev in špekulantov. Da so jih grajščaki morda lahkomišljeno zapravili, da so morda sami krivi, če zdaj nemajoniti denarja, niti prejšnjih odkupljenih pravic do kmečkih pridelkov, to radi priznavamo, pa to ostane vendar dokaz, da taki fondi radi pridejo v tuje, nepoklicane roke, in kdo nam razkaže bodočnost, kdo nam pové, kaka osoda čaka še tega fonda treh milijonov, ki ga bodo naši kmetovalci gotovo s potom na obrazu in s stoternimi solzami izplačevati morali.

Ali je treba še več dokazov, kaka nevarnost nas čaka s to postavo? Ali je treba še dosti več povedati, da se zbudi cela dežela, ter odločno protestira proti temu najnovejšemu udarcu liberalizma?

Vse občine naj nemudoma po konci stopijo, ter naj se obrnejo s prošnjami do deželnega predsedništva in do ministerstva, naj nas obvaruje pred to deželno nesrečo, naj se obrnejo do svetlega cesarja, da tej postavi odreče svoje odobrenje!

Od našega čast. g. deželnega predsednika pričakujemo pomoči v tej zadevi, in ravno tako od pravične Taaffejeve vlade.

Posebno pa naj občine povdarjajo, da so to postavo sklenili zastopniki grajščakov in mest, ki nobene bire ne plačujejo. Liberalni nemškutariji pa kličemo: Quousque tandem!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

Nemško-liberalni listi se kaj živo potegujejo za **birokracijo**, ker vedó, da imajo

pri njej še vedno najtrdnjšo podporo; saj jim je prav birokracija pomogla do tolike veljave, ker so mnogi uradniki dali se rabiti za agitatorje pri volitvah, da so „liberalnim, ustavovernim“ kandidatom na noge pomagali. Po vseh deželah smatrala se je vedno birokracija kot ovira ljudske svobode; kako je vendar to, da bi bila naša avstrijska birokracija steber ustavnosti in svobodoljublja? Liberalizem naših ustavovernih centralistov se s tem najbolje karakterizira. Bili so časi, namreč l. 1848 in že prej, ko so tudi naši liberalci sovražili birokrate, kajti tačas bili so uradniki še absolutisti. Odkar se je pa uvedla ustava, nemajo se liberalci več bati uradnikov, rabili so birokracijo kot svoje slepo orodje, in zveza z uradniki bila je liberalcem toliko lažje mogoča, ker so bili oboji Nemci in centralisti. Zastava nemškega centralizma, to je oni prapor, pod katerim so se zbirali „liberalci“ in birokrati, o pravi svobodi pa so oboji malo pojma imeli, rabili so to besedo le kot kazalec na zunan, da so bolj priproste obrtnike na limanice lovili. Uradnike gonila je v „liberalni“ tabor tudi sebičnost, ker so še le od tačas prednost pred duhovščino zadobili, ko se je začelo zabavljanje na vero in duhovnike. V prejšnjih časih bili so grajščaki prvi, za njimi pa precej duhovniki, uradniki in meščani, ki so zdaj jedro liberalne stranke, prišli so še le v tretjo vrsto. Vsled prekucij prišel je tretji stan na vrh, in zato še zdaj sovraži prva dva stanova, ker se boji, da bi mu ne vzela zopet nadvlade. Od tod zabavljanje na „fevdalce“ in „klerikalce.“

Da so v Kranjskem deželnem zboru naši poslanci grajali postopanje nekterih okrajnih glavarjev, in da g. predsednik Winkler na to ni nič odgovoril, to vzbuja jezo in gnjev liberalcev, in v dunajskih liberalnih listih beremo danes jako oistre opazke, če g. Winklerja, ker po njih nazorih se uradnik nikdar grajati ne sme, če bi prav kaj napačnega storil, saj spada k „vladajoči liberalni stranki“, ktera edina je poklicana vse vladati. Da res tako mislijo, tega smo se mi dostikrat prepričali, ker so naš list vedno konfiscirali, če smo kaj grajali na uradnikih.

V velikem strahu živé tudi zavolj nekega članka praške „Politike“, ktera je nasvetovala, naj se med uradniki nekoliko sčisti, da ne bodo službovali ljudje, kateri sedanji vladi in sistemi pri vsaki priliki kljubujejo in naspro-

tujejo. Liberalni listi pravijo, da hočemo vse nemške uradnike iz služb spraviti, pa ne pomislijo, da so tudi ministri večidel Nemci, in vendar jim ravno liberalci najbolj do živega gredo, tedaj hočejo oni sami te najviše nemške uradnike (ministre) iz služb spraviti. „Politik“ pravi, da mi ne zahtevamo, naj bi bili povsod slovenski uradniki, ampak le to se sme po pravici zahtevati, naj ne pusti vlada na najimenitnejših mestih takih služabnikov, ki jej ravno nasproti delajo, ter v njenej delavnosti ovirajo. Ta svet je pameten in potreben, in če se Taaffe ne bo po njem ravnal, potem se mu zna zgoditi, da ga bodo lastni organi na tla vrgli. Saj so tudi ljubljanski kazinoti večidel uradniki, in so vendar ministerstvu nezaupnico izrekli. Vlada naj jim le nekaj energije pokaže, pa bodo kmalo drugo pesem peli!

V **štajarskem** deželnem zboru je tudi poslanec Šuc interpeliral zaradi ravnopravnosti slovenskega jezika. Cesarski namestnik je odgovoril, da so uradniki na slovenskem Štajarskem vsi (?) slovenščine zmožni, in da tudi v slovenskem jeziku uradujejo. (??) Poslanec Dominkuš je tožil o gospodarskem pritisku na Slovence, ter rekel, da od vseh eksekutivnih dražb na Štajarskem jih pride 80% na Slovence. (!) Nemško-liberalni poslanci so naredili banket, kjer je Rechbauer miloval toliko „zatrte“ Nemce.

Vnanje države.

Pravijo, da **Turčija** ne bo pričela očitne vojske zoper Grke in Črnogorce, ampak da bo tajno podpirala Albance, ki se hočejo ustaviti razkosanju svoje zemlje. V Carigradu se bojda nabirajo prostovoljci, ki pojdejo Albancem na pomoč.

Anglija hoče poslati nekaj vojnih ladij pred Carigrad, da Turke ostraši; ti pa popravljajo trdnjave ob Dardanelah.

Grecija se pripravlja na boj, in misli se, da jej bo tudi Črnogora pomagala. Ali bodo Bolgari to priložnost porabili, da se čisto otresejo turškega jarma, pokazala bo prihodnjost.

Izvirni dopisi.

Iz Tirolskega 5. julija. Tirolci se bodo bodoče strelčne zabave na Dunaji v jako velikem številu vdeležili, kakor se že zdaj ve, poslala bode Tirolska okoli 10 tisuč izurjenih

to ti bo dušo težilo, zato boš dajal še kdaj težak odgovor pred Bogom. Le tako naprej počni v strasti svoji in zavrnjenosti. Le napreduj v zapivanju, prisilil me boš, da bom po sodnijski poti zahtevala od tebe svojo hčer in njeno deco, ker si tak zapravljivec. Potlej se po svetu potepaj, je dosti širok, hodi pa prosi skorjico kruha, boš videl, kdo ti ga bo dal, vsak bi bil neumen. Le pojdi in pogini za tujim plotom, boš skušal, kako ti bodo ljudje vrata kazali in te čez prag suvali. Pojdi kamor te žene tvojo spačeno srce, ne poslušaj svoje žene; o, le pojdi in poberi se, pa kradi jemlji in ropaj, ubijaj; trpi žejo in lakoto, koprni v ječi, naposled pa krepaj na vešaleh, na tvojem grobu še vran ne bo krokal, nikar da bi kdo molil in plakal. O veri in postavi s tabo še besede ne govorim, ker nihče ne pozna, kako si hudoben. Janko Janko, misli ná-me, kaj ti pravim, Janko na smrtni postelji se ti bodo odprle oči, tedaj ti bo žal po veri, ki jo zdaj zametavaš, pa bo prepozno za zmerom!“ H koncu je pa še pridejala: „Janko, ako se pa spreobrneš odkritosrčno in pošteno živiš, bodi uverjen, da jaz bom tvoja mati, ki te bom

ravno tako rada imela kakor moja hči. Verjemi mi, dobro mislim s tabo.“

„O jemnasta, stara babina, saj ti je lepo pridgala“, nasmeji se logar, „zakaj ji nisi ust zataknil?“

„Da bi bila meni tako govorila, odmeril bi ji bil s prevelcem,“ reče kupec trkaje po kozarcu.

„I, seveda“, pravi Janko dalej, „kipelo mi je okoli srca kakor vroča voda, pa vendar sem stal pred njo kakor dete, pa jokal sem, tako mi je prigrevalo; o že ne pomnim, koliko let se že nisem tako britko jokal. Pa ravno danes se mi je tako nekam smililo, da se mi je srce v prsih topilo.“

„O, pojdi, pojdi,“ godrnja logar, „tak strašljivec! Ti si mi junak, ki se mi bojiš krila pa suknje. Tebe vsaka mokra cunja v kozji rog zapodi. Pojdi raje v luno kovat, ali pred peklo koce prat. No le pij in operi to sramoto svojo z vincem.“

„Filip“, reče Janko prežaljen, „ne priganjaj me več na pijačo. Ogibal se je bom, vidim, da me ne vodi do dobrega konca. Zdaj vidim sam, kam sem dospel s tem potem. Do ubo-

ščine sem jo privlekel, zašel sem na mejo največjega siromaštva in beraštva. Moja žena pa otroci, ubogi moji otroci, ti niso krivi ne dolžni. Kadar se zravnaajo, kleli bodo svojega očeta, ki jim je vse zapravil in nič drugega ne zapustil, ko svoje s sramoto onečedeno ime. S prstom bodo za njimi kazali: lejte, to so otroci pijanca Janka. Zdaj moram plačati svoj dolg, pa ne morem, nimam odkod, ne s čim. Vrgli me bodo iz mlina ven, delati ne morem, prositi me je sram, pa drugega ne kaže, moram prositi, sem primoran. Ne bom več pil.“

„Ne vem, kaj bi djal, Janko, če nisi obnoren. Ali so se ti kolesa v glavi potrle? zmešan si. Stokaš in mijavkaš kakor prehlajen maček pod oknom. Hola, Anka! prinesi tisti imenitni kozarec, da se Janko iz njega pameti napije. Le pij sinko, samo dno v kozarcu pušči, pa take muhe si izbij iz glave; se bo že pomagalo, v potrebi ti jaz pomorem. Vidil boš, kdo je tvoj pravi prijatelj, ali prevzetna in napuhnjena zakupnica, tvoja gosposka tašča, ali pa mi malovredneži, lopovi, huncveti, o katerih ti neumni ljudje pravijo, da se jih čuvaj. Zakaj ti pa zdaj oni ne pomagajo? Zdaj

strelcev, koje bo pet ali še več godeb s častnimi trofeami in z deželnimi in družbenimi zastavami spremljevalo. Da bodo dostojno zastopani, delajo se v celi deželi velikanske priprave; kajti Tirolci kot znani strelci nočejo biti zadnji pri omenjeni kratkočasnici in hočejo pokaziti ob enem, da jim je mar za narodno nemško sijajnost strelske izurjenosti in da jim je na srcu ljubezen do Avstrijske domovine.

Znano je, da ima Tiroska zveste in zanesljive sinove, kakor tudi pobožne hčere, da sta na iste duševni in svetni vladar ne malo ponosna; gotova istina je pa tudi, kar nam zgodovina dokazuje, da je narod, kjer si podajata regent in vladika miroljubni roki, močen in nepremagljiv. Že beseda sloga sama ukroti dostikrat sosrednega sovražnika. Žalibože, da je na svetu vse le časno in spremljivo. Pridejo drugi časi in z njimi tudi drugi pojmi. Tirolci so se dolgo časa branili nasilcev tujcev, dobro vedoč, da nimajo od njih nikakega blagra pričakovati. Železnice dale so ves drugi tir navadnemu in običnemu življenju.

Pri železnicah nastavljeni uradniki in drugo osobje so rododolci Nemci izvzemši nekoliko Slovanov, kateri zadnji vode ne bodo kalili. Prvi, kakor tudi iz židovskega gnjezda sem zahajajoči agenti, in dalje časa tu bivajoči turisti vplivajo na škodo domačega življa povsod, kamor pridejo posredno in neposredno. Najprvo junaško delo te sodrge je, da padejo na „pfaffe“, toraj, da naredijo razpor med meščani in duhovščino. Ni jih sram se posluževati pri tem poslu izrazov, ki naravnost ponižujejo deželo, kmeta kakor inteligenco, predrzno njihova sega tako daleč, da Tirolce kar v obraz budale deželane zovejo, da bodo v tej budalosti ostali, dokler se ne odresejo jarma duhovščine. V lepih in zapeljivih besedah jim nadalje slikajo prostost in neodvisnost; pod krinko hinavščine obetajo jim zlato bodočnost v nemškem prostem rajhu, da še več, v svoji zaslepljeni ognjevitosti in divji strasti obetajo jim celo prsto samovlado, kjer ne bo treba dosti davkov plačevati, niti družih davščin odrajtovati; nemški rajh se bo razprostil od sinje Adrije do mrzlega severnega morja; obsegal bode razun sedanjih nemških provinc tudi še pridobljene kraljvine Česko, Ogersko Ilirijo itd. Cesar sami ne morejo zmleti, pomagajo jim židovski časopisi. Zares znajo ti prusjani z umetno nastavljenimi zanj-

kami ljudi slepiti, razpor sejati in tako na škodo domačim kruh jesti. Zakaj nek ti širokoustni bahači (Maulhelden) v svoji prosti deželi, kjer bi si človek vsaj mislil, da kar pečene tice iz neba v usta padajo, ne ostanejo oziramo tje ne romajo.

Žalibog, da je gori navedena čista istina; obžalovaje moram tudi reči, da pada seme tudi na plodna tla in da tudi raste. Po krčmah že čuješ na pol olikane gospodiče in lahkovarne rokodelce surovo moderno zabavljanje po črnih, po kutah, samostanskih penzih itd.; židovski listi so jim čisto priljubljena vsakdanja duševna hrana, devovk lepe čednosti propadajo in blagi značaj Tirolcev se je jel polagoma zgubljevati in konečno bodo Tirolci hote ali ne hote popolnoma v rokah neprebavljivih lažiliberalecev in požrešnih in lačnih prusjanov, prav kakor so zdaj slovenske kronovine. Tirolci sicer priznavajo in grajajo nesramno predrznost umazanih dopisov in telegramov v židovskih dunajskih listih iz Ljubljane, zlasti zadnji telegram v „deutsche Zeitung“ od 27. junija, zadevajoč strelišno zabavo v Ljubljani, vsled kojega nemčurji mestnega županstva deželnega predsednika kar naravnost prezirajo in posredno tudi vlado in cesarja zaničujejo. Naj kdo ugavarja, da to niso črni naklepi velikonemškega hrepenenja. Gluh in slep mora biti, kdor teh nazorov ne pozna. Ali bi ne bilo najboljši sredstvo, da bi dimnikarju metlo iz roke vzel in te rogovileže iz mestne kakor iz deželne hiše pomedel in po dratu v „rajh“ poslal?

Ubogo Tirolsko čaka, kakor sem dokazal, huda katastrofa, ogenj v velikem poslopju je zaneten in voditelj, ako v pravem času tleče žrjavice ne ugase, čaka dosti posla. Žalibog, da bi se furija divjega elementa prej ukrotila, predno začne sad, zasejan iz izmečka prostomislečega ljudstva, zoreti. Šaljivo pri vsi resnici je, kako ti prusjani in židovi cela kraljestva v nemško krono oziroma v republiko vtikajo. Med vsemi najljubša jim je Slovenija oziroma Ilirija, kajti samo s Slovenijo niso zadovoljni, njih pest sega dalje kakor bi si kdo mislil, kajti oni hočejo celó Hrvatsko in še dalje, tudi Bosna jim je na srcu. Srečna Ilirija! Nemčija išče pravo posestvo vtemeljiti tam, kjer „Italia irredenta“ ravno naravne meje postavlja. Čigava bo toraj Ilirija? Kaj rado se zgodi, da, kjer se dva tepeta, se tretji smeji.

Vidovski.

Domače novice.

V Ljubljani, 10. julija.

(Deseta seja deželnega zbora kranjskega) je bila v četrtek zelo voharna. Na vrsto je prišla postava o odkupu duhovenske bire. Poročevalec nemškutarske večine gospodarskega odseka je bil dr. Deu, ki je predlagal, da se postava sprejme. Poročevalec narodne odsekovne manjšine, poslanec gospod Detelja, je v iskrenem govoru ovrgel vse puhle razloge poročila večine in stavil predlog, naj se čez to postavu prestopi na dnevni red, to je, naj se brez razgovora zavrže. Gospoda poslanca Klun in Svetec sta jedrnatopodpirala ta nasvet, nasprotniki vit. Gariboldi, dr. Schrey, baron Apfaltrern in dr. Deu pa so navajali svoje stare puhle razloge za potrebo in korist te postave. Ko se je sitni dr. Schrey oglašil, je vse bežalo z dvoranc, tako da je govoril le svojim. Naše strani govornikom pa je donela živahna pohvala zbornice in natlačeno polnih galerij. Ko je Deteljin predlog pri ustnem glasovanju padel z 19 nemčurjskimi proti 16 narodnimi glasovi, je poslanec gosp. Klun naznanil, da se narodni poslanci nadrobne (specijalne) razprave te postave ne bodo vdeležili, in potem so nemčurji sprejeli postavu, o kateri pa se nadjamo, da ne bo zadobila cesarjevega pritrenja. Nadrobneje poročilo pride še. — Včerajšnja (enajsta) seja je bila tajna, šlo je za plačo deželnih uradnikov. Dvanajsta seja je danes.

(Deželni zbor) je imel včeraj tajno sejo s sledečim dnevnim redom: Poročilo finančnega odseka: O peticiji primarjev deželnih dobrodelnih naprav za povečanje plač; o reorganizaciji deželnih uradov. Poročilo finančnega odseka k vprašanju, kako pokriti potrebsčine deželnega, zemljiščno-odveznega in normalno-šolskega zaklada za leto 1881, potem o potrebi, da se prenaredi pogodba z državo zaradi priplačil k zemljiščno-oveznemu zakladu, in o načinu, kako dovoljevati občinske priklade za l. 1881. Seja je trajala do 4. ure popoldne. Reorganizacija dež. uradov je bila po nasvetu finančnega odseka sprejeta. Vseh stalnih služb bode odslej 21, za katerih plače se bo po trditvi g. poročevalca Vestenecka potrebovalo kakih 1200 gld. na leto več, kakor doslej. — Prošnja primarijev deželnih bolnišnic se je rešila s sledečimi sklepi: 1. Primariji dobó namesto dosedanjih desetletnic po 200 gld. odslej 6 petletnic po 100 gld., ki se v

se bo pokazalo, kdo je tvoj prijatelj. Pregovor sicer pravi, da v sili gre sto prijateljev na lot, pa ta je bosa. Ti imaš na svetu samo štiri prijatelje: mlinarja z Jarovine, logarja Filipa, kolarja Jurja, pa mene kupca Grabeža, poštenega kupca; mi ti ostanemo zvesti v sili in potrebi. Tak pij, ali si obseden, da ne čuješ, če ne, si vreden, da te s kozarcem po glavi trenem!“ vpije kupec razjezen.

Janko prime za kozarec z drhtečo roko, pogleda vánj in tresočim glasom praša:

„Grabež, je resnica, kar govoriš, ali je šala?“

„Resnica je, živa resnica, kakor sem rekel, tu je moja roka ali pa noga, če ti več velja.“

„Hópsasa, risasa“, krikne Janko ovseljen, „vse stroške jaz plačam, denar imam, prodal sem nekaj zlatih stvari.“ Rekši popade kozarec, ga izprazni naglo, kakor bi trenil in pravi: „daj večerjo sem. Vina, žganja, sem na mizo nanosite, pa še kvarte zraven.“ Ko se je bil že dosti nalil, praša kupca:

„Grabež, kako pa bo, kar si mi obetal?“

„Kakor sem dejal. Ostanem pri besedi; besedo snesti, te neznačajne navade ni pri meni.“

„Kdo mi bo denar posodil, kaj praviš?“ „Stari jud. Sem že govoril z njim. Ker sem tvoj odkritosrčen prijatelj, sem zmeraj na pomnu imel tvojo potrebo in stisko. Je že na vse pripravljen, jutri zjutraj lahko denar dobiš.“

„To je prijatelj, to pa to. Živio, Grabež!“

„Samo to je treba, da podpišeš dolžno pismo, v katerem zapisuješ mlin staremu judu. Koliko je vredno vse tvoje gospodarstvo?“

„Okoli dvajset tisuč forintov z vsem orodjem.“

„No, vidiš, dva tisoč si dolžan v mestu, tri tisuč pa meni, tedaj bomo vse to, namreč pet tisuč zapisali v eno dolžno pismo, da ne bo toliko nepotrebne pisarije, pa ga damo judu. Pošteno boš obresti plačeval, pa si rešen iz nevarnosti. Da imaš pa še kak sold gotovine, vzameš pa lahko še nekaj sto več in tako bo šest tisučev. A velja tako?“

„Že velja, sladki moj prijatelj. Čaj, da te objamem. Živio moj Grabež!“

Zdaj so se gostili, jeli in pili, da je od mize teklo, do zore. Janko je bil nadelan kakor čep, niso ga noge nosile in zatoraj ni mogel iti v vas k judu. Kupec ga tje kaj spravi ali privleče in Janko podpiše dolžno pismo, ne prebravši pisanja. V pismu je bilo pa tako zapisano, da mlinar Prašnik je judu šest tisuč forintov dolžan in da se zaveže v treh mesecih mu jih plačati in ako bi tega ne storil, se ima mlin na dražbi prodati, da jud dobi svoje denarje. Pogodba je sklenjena, Janko pa veselja ne vé, kaj bi počel. Spet je pil ves božji dan, pa do mraka in do noči. Še le zdaj ga huda vest domu prižene. Privlekel se je bil ob zidu, legel v hlev in spal do poldne.

Drugi dan ga najde Katinka tužna in žalostna med živino, vsega onesnaženega in uboga žena se je mogla spet prepričati, kako globoko je že padel; pa druge utehe ni imela, nego Bogu potožiti.

(Dalje prih.)

penzijo ne bodo všteli. 2. Primariju dr. Fuchsu se dovoli osebna priklada letnih 200 gld., ki se mu v penzijo ne bodo všteli, sekundar kirurški oddelka pa remuneracija letnih 200 gld. — Gledé deželnih vradnih služabnikov in portirja se je sklenilo jim k do-sedanji plači pridejati še 10 gld. na leto. — Tajna seja se potem ob 1/4. uri sklène in prične javna seja, v kateri se samo dnevni red jutrajšnje seje določi.

(Javna zahvala.) Podpisanemu odboru je čast, presrčno zahvaliti se vsem častitim društvom in posameznim osebam, ki so sodelovali pri slavnostnem sprejemu zagrebškega „Sokola“ in pripomogli, da je cela ta svečanost vzbudila v sosednih nam bratov srcih navdušeno priznanje. Vzlasti gre v prvi vrsti zahvala do-moljubni gospej Murnikovi in Valentini za trudoljubivo prizadevanje za okinčanje zastave, najbolje pa gospicama Smrekarjevi in Winterhalterjevi, ki ste izvanredno žrtvovali se z brezplačno umeteljno napravo trakú. Omenjamo z radostjo sodelovanja Šišinske čitalnice oziroma njenih pevk, in vsigdar pripravljenih do-moljubnih pevcev ljubljanske čitalnice, da ne zabimo Bizaviške zastave in sploh vseh Slo-vencev Gorenjske. Živili! na zdravje!

Odbor „Sokola.“

(Jeza nemčurjev) zavoljo zadnjih dogodeb v deželnem zboru kranjskem je taka, da se je bati za njih pamet. V dunajskih listih so celó telegrafično napadli deželnega predsednika g. Winklerja zato, ker ni nobene besede črhnil v obrambo vit. Vestenecka, ko so ga naši po-slanci tako rekoč „živega rezali.“ Menijo li ti čudni preroki, da je deželni predsednik kranj-ski za to, da bi zagovarjal grehe okrajnih gla-varjev? Gosp. Winkler je skušen mož, on po-zna naše razmere in če bi bil naših govorni-kov kateri kaj neresničnega povedal o večini naših okrajnih glavarjev, gotovo bi se bil po-tegnil z nje. Krive ljudi zagovarjati pa ne gre, najmanj se spodobi to deželnemu pred-sedniku, namestniku cesarja.

Deželni zbor kranjski.

Osmá seja 5. julija.

Najprej vit. Vesteneck poroča v imenu gospodarskega odseka o več občinskih prikla-dah, ktere se po kratkem razgovorjanji posa-meznim občinam dovolijo. Sprejme se tudi predlog deželnega odbora o napravi ceste iz Idrije v Vrščevo potem, ko je deželni pred-sednik gosp. Winkler obljubil, da jo bo delala tako tudi vlada.

Poročilo finančnega odseka o ustanovah se sprejme po nasvetih deželnega odbora, po-tem poroča dr. Poklukar o sirotišnici baronice Lichtenturnove v Ljubljani ter stavi sledeče predloge:

1. Deželnemu odboru se nalaga, za na-prej od dohodkov sirotinskega zaklada tri četr-tine obračati v podporo domačih sirot pri-bližno v enakih svotah za vsaki spol, — ter samo eno četrtno dohodkov nalagati v pomno-ženje ustanovnega zaklada. 2. Deželni odbor naj skrbi za to, da se število prostorov za si-rote deklice v tukajšnji Lichtenturnovi siro-tišnici na stroške sirotinskega zaklada pomnoži, ob enem pa podpora sirot deklic na roke po-lagoma opusti. 3. Deželni odbor naj za to skrbi, da red usmiljenih sester v tukajšnji si-rotišnici sedajno letno plačo 100 gld. za vsaki prostor vsaj v razmeri s pomnoženjem usta-novskih prostorov primerno zniža. 4. Deželni odbor naj tudi obstoječi dekliški sirotišnici po-dobne naprave za dečke s tem podpira, da

takemu zavodu pogojno zagotovi primerno šte-vilo iz sirotinskega zaklada plačanih prostorov za sirote dečke.

K četrti točki predlaga dr. Bleiweis pri-stavek, da, če bi ne bilo dosti denarja, naj bi se dajalo posojilo iz sirotinskega zaklada. Razprave se vdeleže Vesteneck, dr. Bleiweis, ki povdarja, da sirotišnica je izvrstna odgo-jišnica, Svetec, ki Bleiweisov predlog podpira, dr. Schrey — „sine quo non“ —, Dežman in dr. Poklukar. Pri glasovanji se sprejmó od-sekovi predlogi, dr. Bleiweisov pristavek pa zavrnejo nemčurji.

Finančni odsek predlaga, da bi se s Kranj-skega poslala dva štipendista na Dunaj učít se rezljanja in pletenja košev in jerbasov ter vrboreje in da se za to dovoli 400 ali 300 gl.

Tu se oglasi poslanec gosp. Klun s pred-logom, naj bi se poslal na deželne stroške tudi deček v Znojmu učít se umetne lončarije, ker je te obrtnije v deželi veliko, in naj se za to dovoli 300 gld. z deželnega zaklada. Gosp. Dreó reče, da bo tudi kupčijska zbornica osno-vala ustanovo s 300 gld., pa le za pletenje; dr. Vošnjak govori za krepko podporo že ob-stoječi industriji na Kranjskem, ravno tako dr. Poklukar; poročevalec slednjič izreče, da bo omenjeno ustanovo napravil gosp. Dreó sam, toraj se lahko izmed prvih dveh dá ena učencu lončarstva. Ti predlogi se tudi sprejmo z določbo, da mora takó izučeni štipendist potem vsaj 5 let na Kranjskem biti za poduk v svoji stroki. Deželni glavar izreče gosp. Dreotu toplo zahvalo za lep dar.

Pride na vrsto poročilo o ohranjenji gimna-zije v Kranji in o zalogi za podporo reservi-stom. Poročilo pravi, da dežela zdaj ni v stanu ob obilnih stroških za srednje šole ohraniti še kranjsko gimnazijo, a se zanaša, da bo vlada kaj storila z njo.

Tukaj pa deželni predsednik gosp. Winkler naznani, da je Nj. veličanstvo cesar z odlokom 26. junija dovolil, da gimnazija v Kranji ostane proti temu, da občina skrbi za poslopje, pro-store in kurjavo ter za štirirazredno gimna-zijo dáje po 1000 gld. na leto, dokler pa nima še štirih razredov, pa za vsak razred po 250 gld.

To veselo novico sprejme zbornica s tri-kratnim „slava“ in „hoch“ presvitlemu cesarju, resolucija pa potem odpade.

Pri drugem delu nasveta, ki boče, da bi se deželnemu glavarju vit. Kalteneggerju iz-rekla zahvala dežele kranjske za trud in mar-ljivost, ki jo je imel pri rezervistnem zakladu, prevzame predsedništvo deželnega glavarja na-mestnik dr. Bleiweis.

Prvi se zoper ta predlog oglasi poslanec Svetec, ki se po vsi pravici čudi temu pred-logu. Dežela naša ni nehvaležna ali skopa s pohvalo, toda vedeti mora, zakaj jo dá, in da jo tisti, komur jo dá, res tudi zasluži. Za kaj pa se ima tu izreči zahvala? Ali za na-biranje? Ne, le za ravnanje s tem denarjem, kterega je bilo vsega skup 9800 gl., razdelilo se ga je pa 8600 gld., 1200 gld. je ostalo. To ni bilo tako težko niti tako zaslužno, da bi zahvalo morala dajati vsa dežela. Če bi to bilo, bi morali hvalo izrekati prej še tajniku in blagajniku, ki sta imela pri tem še več opraviti. Vsi pa so storili le svojo dolžnost, nič drugzega. Imamo pač med seboj moža — dr. Bleiweisa —, ki res zasluži zahvalo vse dežele po svojih delih. Njegovo delo je odprava najdenišnice, po kateri je deželi prihranjenih že dobrih 60.000 gld., pa temu, da nam je od države pridobil 25.000 gld. na leto, ker dežela dobiva zdaj namestu 150.000—175.000

gld. Tak mož zasluži zahvalo, pa mi nismo nikdar mislili ná-njo, ko smo bili v večini. Zakaj bi se zdaj komu kadilo? Predlog je le strankarsk maneuver, vi hočete zahvalo dati s v o j e m u načelniku v imenu kranjske dežele. Njegovo delovanje je premalenkostno, zato naj se čez predlog odseka prestopi na dnevni red.

Dr. Poklukar je enakih misli, da zaupnica je čisto nepotrebna, vit. Kaltenegger pri tem delu nima nobenih posebnih zaslug.

Poslanec Navratil isto tako povdarja za-sluge dr. Bleiweisa, pa nihče mu ni hvale vo-tiral. Če bi hoteli že dežele hvalo izreči ko-mu, izrekli bi jo presvitlemu cesarju, ki tako želi mir med narodi in je nastavljal take mini-stre, potem našemu deželnemu predsedniku. Dokler vit. Kaltenegger ne bo dobil zaupnic z dežele in svojih zaslug ne dokazal, nikar mu votirati zahvale!

D. Schaffer, ki mora biti povsod, kjer se govori, brani Kalteneggerja, dr. Zarnik pravi, da je netaktno, da hočejo zdaj hvalo votirati svojemu privržencu, ko so v večini; naši tega dr. Bleiweisu niso hoteli, čeravno je tudi pol leta opravljal posel deželnega glavarja in ta-krat prihranil deželi 1500 gld. na svoji plači. Poslanec Svetec pravi, da je vendar prav slu-til, da je namreč ta nasvet le strankarska de-monstracija, in ostane pri svojem predlogu.

Dr. Schrey mora tudi svoje zgovernosti „obolos“ v kadilnico stresti; kaj je govoril, ne vemo, ker smo šli z večino poslušalcev z dvo-rane, pa veliko vredno ni moglo biti, čeravno precéj dolgo.

Dr. Vošnjak pravi, da nemškutarji ne mo-rejo votirati hvale v imenu dežele, ker ne za-stopajo dežele, marveč le kliko v nji. Zbor ta je „illegalen“, nepostaven zavoljo nepravilnosti pri volitvah. Naj se le zbor razpusti, bodo že videli, kjo bo večina.

Gosp. Lukman trdi, da je sklep v odseku bil enoglasen, dr. Vošnjak in dr. Poklukar temu glasno ugovarjata, zadnji reče, da je celo zoper predlog govoril.

Zdaj vzame vit. Vesteneck kot poročevalec v roko kadilnico, s katero tako ljuto maha, da mu dr. Vošnjak v sredi govora v obraz vrže: „to je laž.“ Najviši mahne ž njo na koncu go-vora, ko se spne do trditve: „v knjigi zgodo-vine kranjske bo Kalteneggerjevo ime vpisano z zlatimi črkami.“ Občinstvo pritiska tej ko-salnosti krehot.

Pri glasovanji nemškutarji zavrnejo Svetčev predlog, na to se narodni poslanci vzdignejo vsi in grede z dvorane, občinstvo pa jim kliče za to „dobro“, „živijo“ in ploska z rokami. Ostali nemčurji potem votirajo s v o j o zahvalo s v o j e m u glavarju.

Pokadeni deželni glavar pride nazaj bled in zelen, kakor Lazar z groba, in mrmra ne-kako zahvalo svojim, pa s takim glasom, da se vidi, kakor da bi bil prejel nezaupnico, kar je pač tudi res, ker zastopniki ogromne ve-čine so mu jo res tudi dali najodločnejšo. Še le, ko se zborovanje nadaljuje, pridejo narodni poslanci zopet na svoje sedeže nazaj.

Drugi del seje so bila ustna poročila o raznih predlogih deželnega odbora. Med dru-gim se je sprejela prenamerjena postava o ob-delovanji ljubljanskega močvirja, potem pa po-trdilo več računskih sklepov raznih zakladov. Ostale še točke so se zavoljo pozne ure pre-ložile na deveto sejo 7. julija.

Glasovir

7 oktavov, trden in dobro ohranjen, je na-prodaj. Nadrobneje se izve pri vredništvu „Slo-venca.“ (2)